

Преузето са православног сајта: www.lazarica.org.yu

Христо Јанарас

КА ЈЕДНОМ НОВОМ ЕКУМЕНИЗМУ

Данас нам треба један нови екуменизам, екуменизам који неће имати за циљ „дијалог“ између традиција и конфесија, него ће приказивати ново „заједничарење“ кроз упознавање људи било које, тј. сваке традиције и вјере. Био би то екуменизам конкретног упознавања међу онима којима је заједничка та жеђ за животом који побеђује смрт, људима који трагају за стварним одговорима на „безизлазе“ цивилизације у којој живимо.

Ова врста екуменизма је јако важна за нас јер смо ми, Хришћани, одговорни за ове „безизлазе“. Екуменизам шездесетих година је био нешто сасвим другачије. Био је то екуменизам чији је циљ био да се разним традицијама и вјерама да шанса да се упознају. Свака је традиција, свака Црква, потврђивала своја увјерења и своје „теорије“ са циљем да се унаприједи узајамно познавање.

У животу сам имао много прилика да говорим на сличним екуменским скуповима. Учесници су били они који су понекад називани *monstres sacres* савремене теологије. Опростите ми што ћу ово рећи, али по правилу је било просто немогуће осврнути се на ту суштинску жеђ у таквом једном контексту.

Расправљали смо о проблемима трећег свијета, феминизма, правима појединаца, итд. Међутим, знате, ја сам члан Цркве зато што желим да сазнам да ли човјек може да досегне, руководи, осјети оно што може да побиједи смрт. Има толико начина да се ријеше проблеми трећег свијета или савремених питања жена, али само је једно обећање за побједу над смрћу — Црква.

Употријебићу двије ријечи — слобода и знање — да објасним шта тиме мислим. Дозволите да почнем са слободом. Не интересује ме начин на који наш модерни свијет схвата слободу. Под слободом се подразумева могућност неограниченог избора: могућност избора између разних идеја, различитих убјеђења, разних политичких партија, новина итд. Право појединца на неограничен избор. Слика, „икона“ данашње слободе је — супермаркет. У супермаркету свако може да бира за себе, у крајњој самоћи купца.

Слобода која мене интересује је она која нас ослобађа од стега створеног свијета. Дозволите да вас подсетим на Петров ход по води. Ученици су заједно у малом чамцу на Генисаретском језеру. Језеро је узбуркано, олуја је, ноћ је, ученици су уплашени. Изненада угледају неког како прилази чамцу ходајући по води. Ученици су узбуђени, преплашени. Али онај који се приближава рече: „Не плашите се. То

сам Ја." То је Христос. И Петар рече: „Господе, ако си то стварно Ти дај да Ти приступим по води." И Христос му рече: „Дођи." И Петар закорачи из чамца и поче ходати по води. У том моменту он прими своје постојање не из своје природе него из свог односа са Господом. То је слобода која нас ослобађа од смрти.

Црква нас позива да схватимо своје постојање не на основу наше смртне и створене природе, него на основу непосредног односа са Њим који нас је позвао из небића у биће. Ово је дефиниција личности: личност се проналази у тој слободи непосредног, суштинског односа са Богом. Овдје се не поставља питање апстрактних поимања, или психолошких осјећања. Оно што овдје имамо је нешто стварно, то је стварност. Ми постојимо у складу са начином еклисијалног постојања, кад смо способни да ходамо по води. Сав живот Цркве је аскетска борба, створена тако да нас научи да ходамо по води. Понекад се стекне утисак да се живот Цркве претворио у покушај да се поправи понашање људи, њихов карактер, да се оспособе да контролишу своје страсти итд. Наравно да је све ово дио аскетске борбе. Али циљ борбе је слобода у односу на природу, способност да живимо своје постојање као остварење љубави, како бисмо досегли истину личности.

Друга ријеч коју ћу употријебити је — знање. Знање како га ми данас схватамо, тј. информација, не интересује ме. Чини се да данас наука често посматра реалност као кад би, на примјер, при анализи неке Ван Готове слике неко рекао да се она састоји од комада платна по којима је нанесена боја. Није у стању да кроз слику открије личност умјетника. Јер ако се остане на нивоу онога од чега је направљена слика онда се јединствени, непоновљиви карактер личности умјетника није проучавао. Можемо, наравно ишчитавати биографију Моцарта. Можемо све више сазнавати о његовом животу, о његовом раду, али тек са искуством слушања Моцартове музике открива нам се његова личност.

Ја желим науку која ће ми омогућити да, кроз реалност природе и проучавање природе, дођем до спознаје о личности Створитеља. Желим знање које ће превазићи природу како би досегло „другост" Божанске личности, знање које ће ми омогућити да комуницирам са том личношћу. Знање о личној „другости", знање о личности је излив, експлозија слободе. Знање и слобода не могу се раздвајати, јер ја се морам ослободити од себе да бих се отворио према другом, да бих препознао „другост" другога. Морам себе ослободити свих оних индивидуалистичких, егоцентричних, облика отпора. Ово је једини начин да се достигне слобода: слобода као љубав и слобода као знање. Због тога је пут ка знању и слободи и љубави, пут аскетске борбе — на овај начин се ослобађамо потреба ега. Да би се спознао други, потребно је рећи збогом себичности).

У искуству Цркве налазимо два начина ове аскетске борбе: служба људи, друштвена активност, монашки аскетизам, кроз које човјек ради на превазилажењу ових препрека, ових тачки отпора које га спречавају да комуницира са Богом и другима. У стварности ове двије стазе имају исти циљ. Евагрије Понтијски је то добро дефинисао кад је рекао да се Хришћанин, а изнад свих монах, одваја од других да би се сјединио са свима. На жалост, у друштву у којем живимо наш

начин живота искључује ова два пута. Треба да postanemo свјесни да живимо у парадоксу. С једне стране, тврдимо да смо чланови Цркве, тј. живог бића, док с Друге стране наша је ситуација таква да наше дневно постојање претпоставља апсолутизацију појединца. Данас живимо живот заснован на праву појединца и дајемо апсолутан приоритет индивидуалној потрошњи. Чак је и теологија постала знање о нечему. Преправљени смо информацијама о Богу. Али оно што дефинише теологију у Цркви је конкретно знање самога Бога, искуство вјере, које не подразумијева имање одређених појединачних убјеђења. На грчком језику ријеч „вјера“ - πιστις - још увијек чува исконски смисао повјерења, вјере у. Имати вјеру значи дати себе, предати себе са потпуним повјерењем у Бога и у „другог“ кога волимо. Два лика из Јеванђеља, Цариник и Фарисеј, од суштинске су важности за разумијевање онога што покушавам да објасним ријечју „личност“. Фарисеј, као религиозан лик, је задовољан собом, потпуно вјеран закону и самодовољан. Он нема потребе за Богом. Зато је искључен из Царства. Овај други — Цариник, нема ни врлина ни добрих дјела. Он је грешник. Не обраћа пажњу на своју личну снагу, тако да све што он има је његов однос са неким кога он воли. И он се предаје тој љубави.

Сањам о екуменизму који ће почети са тим што ће свака Црква исповиједити своје гријехе. Ако почнемо са овом исповиједи својих историјских гријеха, онда ћемо можда успјети да се на крају предамо једни другима. Пуни смо недостатака, пуни слабости која уништава нашу људску природу. Али Свети Апостол Павле каже да се из наших слабости може родити живот који ће тријумфовати над смрћу. Сањам о екуменизму који почиње добровољним прихватањем те слабости.

Можда ћете заборавити доста од овога што говорим. Али, молим вас да упамтите ову реченицу: „Најтежа ствар у личном животу, не мислим у духовном животу него у личном животу, је направити разлику између онога што је стварно и онога што је психолошко.“ Наша цивилизација је онтологију замијенила психологијом. При томе не мислим на психологију као науку, која има много тога да нам каже. Мислим на психолошке илузије које ми сами стварамо, било кроз чисто разумски приступ, било путем неке врсте самозадовољности. Морамо превазићи ове идоле да бисмо дотакли реалност која је истински теолошка. Морамо направити разлику између онога што је стварно и онога што је психолошко да бисмо једног дана могли сви заједно пјевати, да се смрћу побјеђује смрт.

Преузето из **ВИДОСЛОВА** број 23.

Преузето са православног сајта: www.lazarica.org.yu